

crkva u svijetu

PANORAMA

IZJAVA BISKUPSKIH KONFERENCIJA EVROPE 1977.*

Evropa traži svoj put u budućnost i postupno poprima svoj novi izgled. U tom procesu Crkva ne može stajati po strani. Već godinama biskupi svih evropskih zemalja izmjenjuju svoja mišljenja i povremeno se usuđuju iscrpnije izreći svoja gledanja o zadacima i doprinosu Crkve za buduću Evropu.

Riječ Evropi

Poslije gotovo dvije tisuće godina od rođenja našeg Gospodina Isusa Krista čovječanstvo se nalazi pred teškim zadacima. S jedne strane, tu su velike napetosti i mnogostruke krize na duhovnom, političkom i privrednom području, ali se u isto vrijeme pokazuju nove šanse za bolju i sretniju budućnost. Na ostvarivanje takve budućnosti pozvani su svi ljudi dobre volje pa tako i mi evropski kršćani, i to ne kao posljednji.

I. Povijesna uloga Evrope

Kršćanstvo je jedna od snaga koje su oblikovale povijest, razvoj i kulturu Evrope. Po evanđelju, koje je Crkva kroz stoljeća neumorno navještala, primili su narodi ovog kontinenta i sliku o Bogu i poimanje čovjeka. Kršćanstvo je »najdublje oblikovalo dušu ovih naroda« (Papa Pio XII, 15. ožujka 1953.).

Apostoli Petar i Pavao donijeli su kršćansku poruku iz Sv. Zemlje u Rim. Kao što se Evropa bez njihovog apostolata ne može zamisliti, tako se ne može shvatiti bez misionarskog djelovanja svojih velikih svetaca Benedikta, Kolumbana, Remigija, Vilibrorda, Bonifacija, Ćirila, Metoda, Ansgara i Adalberta. Po njihovu su primjeru evropski narodi, uspkos toli-

* Ovaj su dokument potpisali predsjednici Biskupskih konferencija.

kim pogreškama i propustima tokom svoje povijesti, pronijeli Kristovu pomuku svijetom.

Danas je Evropa politički razdijeljena, a religiozno i svjetonazorno ras-trgana. Nalazi se u sjeni moćnih političkih sila. No danas su ljudi u Evropi spoznali da nisu samo čuvari svoje prošlosti nego da trebaju biti graditelji svoje zajedničke budućnosti. Zato hoće zajedno s narodima Afrike, Amerike, Azije, Australije i Oceanije, od kojih su mnogo primili, pridonijeti razvoju svijeta i duhovnoj i moralnoj budućnosti čovječanstva. Polazeći od poruke pape Pavla VI. »Želiš li mir, brani život«, pozvani smo da se zauzmemo za slavu Božju, za mir, za pravednost, za osnovna prava i bratstvo među ljudima.

II. Težnja za jedinstvom

Strahote prošloga rata su probudile duboku želju za mirom i navele na to da se sve poduzme da bi na svijetu zavladao istinski mir. Posvuda raste težnja za slobodnijim i demokratskijim društvom.

Iako neki sumnjaju u sposobnost evropskih naroda da ostvare jedinstvo, ipak je već mnogo učinjeno u cilju pomirenja i mira na političkom, privrednom i kulturnom području kao i preko unutarevropske migracije; ne izgleda utopijski nadati se da će se evropske zemlje jednoga dana naći u trajnom jedinstvu.

Što se one međusobno više približavaju, to lakše mogu pomoći da se nadvladaju i napetosti u ostalim dijelovima svijeta i lakše mogu biti čimbenik stabilnosti i graditelj mira u nestalnoj ravnoteži straha između svjetskih sila i blokova. Tako bi mogli s većim izgledima na uspjeh utjecati na opće obostrano razoružanje, na smanjenje naoružanja i velikih iznosa koji se u tu svrhu izdaju.

Poteškoće koje pred nama stoje nadvladive su i mogućnosti za budućnost ostvarive samo ako se narodi odreknu svog grubog egoizma i svoje težnje za dominacijom, što je dijelom već nadvladano političkim i privrednim razvojem, da bi zajedno s drugima tražili trajnija rješenja. Tko nadvladava suprotnosti i voljan je s drugim raditi, služi miru; i nastojanja oko jedinstva Evrope djelo su mira. Jasno je da u tome nema mjesta nikakvu protekcionizmu ili starateljstvu i da mora biti osigurana jednakost svih zemalja kao i poštivane povijesno nastale vlastitosti pojedinih naroda. Za evropske narode to konkretno znači: nadvladavanje mržnje i neprijateljstva kao i odlučnost da se zajednički radi ono što je nužno. Pape su državničke, koji su se trudili za ujedinjenu Evropu, bodrili da nastave na svome putu, često teškom, a sve kršćane poticali da ništa ne propuste u svojim nastojanjima da se dalje zalažu, nesebično i pouzdano, za započeto djelo.

III. Osnovna prava i dužnosti

Biti na službi drugomu pretpostavka je suradnje evropskih kršćana na boljem svjetskom poretiku.

Budući da posjedujemo znanje o božanskom porijeklu i određenju čovjeka, a time i o njegovoj sposobnosti i posebnosti, mi smo kršćani na osobit način obvezni da se zauzimamo za pravo na život, za istinu i pravdu, ljubav i slobodu pa i ondje gdje se tomu protive nadmoćni interesi države i društva. Moramo biti neumorni da ljude sačuvamo da ne bi manipuliranjem i niveliranjem postali još neslobodniji (usp. *Gaudium et spes*, br. 29). Ne radi se o tome da se postigne ono što je tehnički moguće i ono što osigurava veću dobit, nego ono što je odgovorno i dobro pred Bogom i pred budućim pokoljenjima.

»Kršćanska tradicija pripada bitno Evropi. I u ljudima koji ne prihvaćaju našu vjeru, i ondje gdje se čini da je vjera potisnuta i ugasla i dalje postoje ljudski tragovi Evanđelja i predstavljaju zajedničku baštinu koja mora donositi plodove u interesu razvitka pojedinca« (papa Pavao VI, 26. siječnja 1977.).

Kršćanin ne smije prije svega misliti na svoja prava nego na svoje dužnosti u zajednici koje od njega zahtijevaju zauzimanje za pravedno uređenje društva (usp. *Gaudium et spes*, br. 30); i to ne samo na riječima nego i djelima, služenjem drugome. Kršćanin zna da tek onda postiže svoj pravi cilj ako je pripravan na služenje i žrtvu i ako Kristov križ na se uzima da bi slijedio svog Gospodina. Evanđelje zahtijeva da svoj glas damo ponajprije onim ljudima koji su preslabi da bi se čuli; njima treba pomoći a da se pri tom ne povrijedi njihovo ljudsko dostojanstvo.

Socijalne nepravde moraju biti odstranjene. Moramo više negoli do sada biti spremni s drugima dijeliti. Djelovati na kršćanski način znači: odreći se želje za posjedovanjem i žudnje za moću a biti tu za drugoga nesebično i bez očekivanja neke plaće. Živjeti na kršćanski način znači: tako živjeti da mogu i svi ostali živjeti.

IV. Čovjek u društvenoj zajednici

Kao što članovi jedne obitelji ne mogu zajedno živjeti bez obuzdavanja svog egoizma, bez odricanja u svojim, pa i opravdanim, traženjima i bez uzajamne pomoći, tako ni narodi ne mogu stvoriti zajednicu ravnopravnosti i drugarstva ako se ne budu znali odricati i žrtvovati. Poruka nas Kristova obavezuje da se brinemo o svom bližnjemu, pa i o onima koji moraju živjeti i raditi daleko od svog zavičaja; ta poruka traži od nas solidarnost sa slabima, potlačenima, s onima koji nisu sretne ruke i s onima koji su bez svoje domovine. Evanđelje se ne odnosi samo na privatni život svakoga pojedinca nego nas čini odgovornima i za svijet.

Već tri desetljeća jedan dio evropskih naroda uživa slobodu i živi u relativnoj, iako i ugroženoj, sigurnosti; neki k tomu još imaju i znatan standard života. Nasuprot tomu mnogi narodi još dandanas žive pod prisilom i autoritarnosti kao i u materijalnom siromaštvu. Zajedno sa svima koji prihvaćaju Kristovo Evanđelje obavezni smo nastupiti protiv prisile, glada i bijede, ma gdje to bio slučaj, i priteći u pomoć patnjama i potrebama ljudi ostvarujući pravedniji društveni poredak za Evropu i za svijet.

Pomoć u cilju razvoja u evropskim razmjerima ne smije biti milostinja nego bratska pomoć, koja se mora odvijati kao suradnja među jednakopravnim i ne smije se ograničiti samo na materijalnu pomoć, jer bi time bilo promašeno baš ono bitno što Evropa treba dati, tj. prenošenje osnovnih vrednota utemeljenih i ukorijenjenih u Evanđelju (usp. *Mater et magistra*, br. 176) bez kojih je nemoguć trajni mir i potpuno drugarstvo među narodima.

Papino pitanje: »Zar Evropa ne bi mogla po djelatnosti općeg služenja pronaći i ojačati svoju volju za životom, svoju stvaralačku snagu i plemenitost svoje duše« kao i njegov poticaj da Evropa »pronađe institucije koje će joj omogućiti da pruži djelotvornu pomoć čitavoj ljudskoj obitelji« — naš su zadatak i obveza.

V. Smionost

Izvanredni napredak u prirodnim znanostima i tehnici doveo je neke do krivog uvjerenja da je ljudska volja »imperativ svega što postoji«. Odvraćanje od Boga i Stvoritelja dovelo je do ljudske propasti, rata i nasilja. Mnogi ljudi, i u našoj zemlji, odali su se materijalizmu. Nestanak religiozne ukorijenjenosti nosi sa sobom, usprkos rastu standarda, rezignaciju, tjeskobu i strah. No, bilo bi loše kad bismo se ograničili samo na jadikovke nad takvom situacijom. Zar nismo iskusili koji smisao i koje ispunjenje može dati našem životu Kristova poruka?! Vijest o Božjoj ljubavi i milosti oslobađa i razveseljuje ne samo pojedinca nego i ljudsku zajednicu. I bez nje Evropa ne može, ako želi imati sretniji razvoj i perspektivniju budućnost. Obnavljajući i produbljujući svoju vjeru, pridonosimo tome da bi društvo naroda koje nastaje imalo »svoju dušu« (papa Pavao VI, 18. 10. 1975.).

Još mnoge zapreke stoje na putu zajedničkog suživljavanja našeg kontinenta. One će moći biti nadvladane i Evropa će moći ispuniti svoj zadatak samo ako mi kršćani učinimo svoje, tj. ako budemo »razborito smionni« (papa Pio XII, 24. XII. 1953.) i ako se riječju i djelom zauzimamo za Evropu.